

לשתוק בכנסת - זה נורא!

● תבטל תקנה מס' 111 של תקנות ההגנה משנת 1945, המאפשרת מעצר מינהלי.

● שופט עליון או מחוזי, שנתמנה על-ידי נשיא בית-המשפט העליון, יכול לש- לוח אדם ל,מעצר חירום", אחרי בירור משפטי.

● בקשה למעצרי-חירום תוגש לבית-המשפט על-ידי היועץ המשפטי, על פי יוזמת שר-הביטחון.

● אפשר להגיש בקשה רק נגד מי שביצע עבירה על-פי סעיפים מסויימים של חוק ביטחון המדינה (כולל קשירת קשר לביצוע עבירה).

● הבקשה תוגש אם יש הוכחות סבירות, אך אין הן מספיקות להרשעה בדיון רגיל. (למשל: רשימת-חברים של אירגון מחתרתי, שאינה מהווה ראיה קבילה לפי החוק, מכיוון שהיא בבחינת "עדות שמיעה").

● דיני-הראיה לא יחולו על בירור משפטי זה, והשופט עצמו יקבע את דינה של כל ראיה.

● השופט יחליט אילו ראיות להעלים מעיני החשוד ופרקליטו. (במיקרה זה יחקור השופט עצמו את העדים שיביאו ראיות אלה - כגון אנשי שרות-הביטחון).

● תוקף צו-המעצר יהיה לשישה חודשים. בתום תקופה זו, אם נדרש לחדש את המעצר, ייערך בירור מחודש.

● עעירי-חירום לא יוחזקו בתנאים של אסיר או עציר רגיל. הם יהיו זכאים לתנאים מיוחדים, כגון קבלת מבקרים, קריאה וכתביה באופן חופשי, קבלת מכתבים ומשלוחם ללא הגבלה, שיחרור מעבודה. העציר יהיה רשאי להכניס למקום מעצרו חפצים להקלת תנאיו, ולעצב את תאו כראות עיניו.

● תוך שישה חודשים מיום כניסת החוק לתוקפו, יתבטלו כל צווי-המעצר המינהליים שהוצאו בעבר.

● חוק זה יחול גם מחוץ לישראל, בכל מקום בו מפעילים רשויות ישראליות סמכויות שלטוניות. (כלומר: בשטחים המוחזקים).

● דומני כי עם הגשת הצעת-חוק זו מילאנו את אחד התפקידים החשובים ביותר של אופוזיציה מצפונית, אחראית ופטריוטית בשעה זו: להבטיח את חירויות האדם ואת המישטר הדמוקרטי, מבלי לפגוע בצורכי הביטחון.

לוי אשכול

השבוע הבינתיבי בפעם הראשונה איך מרגיש חבר-כנסת של סיעה גדולה, אם אינו בורג קטן של מנגנון.

ישבתי במליאה, והייתי אילם. רציתי לקרוא קריאות-ביניים - ולא יכולתי. רציתי להשמיע את דיעותי - ולא יכולתי. הרופא גזר עלי שתיקה, כפי שהמישמעת המפלגתית גזרה אותה על ידידיו במערך ובסיעות האחרות.

בשבילי היה זה שבוע קשה במיוחד לשתיקה. נערך ויכוח על משרד-המשטרה, שהיה כולו שערוזייה. כל חברי-הכנסת, אנשי קואליציה ואופוזיציה-כביכול, קמו בוה-אחריה כדי לשפוך מחמאות על המשטרה ועל בתי-הסוהר, ללא שמץ של ביקורת כלשהי. אילו נערך דיון זה בפרלמנט של דמוקרטיה עממית, לא היה יכול להיות שונה.

כל כמה דקות רציתי לקפוץ ממקומי, להזכיר את דברי השופטים על הכאות במעצר, על המצב בבתי-הכלא, על מיקרי-המחת במעצר, על פרשת פאנאגוליס, על עשרות דברים אחרים שאופוזיציה לוחמת חייבת למחות נגדם.

ישבתי ושתקתי. שתקתי גם כאשר נשמעו נאומים כימעט-פאשיסטיים על "חוק וסדר", כאשר חברי-כנסת כמו מרכי טורקיס וזבי צימרמן ממש הפצירו בשוטרים לעשות שפטים במפגינים נגד השלטון ולהיות יותר אלימים.

שתקתי כאשר ח"כ שלמה לורנץ השמיץ אותי קשות, ואחר-כך את "ההצגה המוזהמת" שהוא לא ראה אותה (מלכת האמבטיה).

שתקתי כאשר שרים ענו על שאלות שלי תשובות מתחמקות, וממש נתבקשו שאלות נוספות שהיו חושפות את העניין.

לשבת בכנסת כזאת ולשתוק - זהו עינוי ממש!

★ ★ ★

לשתוק - אין פירושו להימנע מפעולה.

ביום בו נדון משרד-המשטרה, הנחתי על שולחן הכנסת הצעת-חוק פרטית לביטול המעצר המינהלי, והנהגת נוהל חוקי חדש למלחמה בטרור, שיבטיח את זכויות-האדם ואת צורכי הביטחון.

החלטנו להקדיש גם את עשר הדקות של סיעתנו בוויכוח על המשטרה לנושא זה - וכל נאום של שלום כהן נסב על עניין זה.

הצעת-החוק, שנוסחה על-ידי אמנון זכרוני, כוללת שמונה סעיפים, ושמה "חוק להפעלת סמכויות-חירום בעת חירום (מעצר), תש"ז - 1970".

העקרונות העיקריים:

לבטל את המעצרים המינהליים!

להנהיג מעצר-חירום רק אחרי בירור משפטי

שלום כהן מסביר הצעת-החוק החדשה של סיעתנו

עניין של מיצפון

תקינים, ללא הענקת סמכות בלתי-מבוקרת למפקד צבאי.

לכן, במקום הפיזור הקיים, אנו מציעים, שכל מי שמבקשים ל" שלחו למעצר - אנו מציעים לקי רוא לעציר כזה, "עציר חירום" - יובא בפני שופט עליון או שופט מחוזי, שיתמנה לצורך זה במיוחד על-ידי נשיא בית-המשפט העליון.

לשופט תוגש בקשת-מעצר, מטעם משרד הביטחון, על-ידי היועץ המשפטי לממשלה. בפני השופט יתקיים בירור. צריך יהיה לשכנע את השופט, לא על סמך ראיות קבילות דקא, אלא על סמך חומר שהצטבר בידי המשטרה ושלטונות הביטחון, כי החשוד אמנם ביצע עבירה על סעיפים מסויימים של החוק לתיקון דיני עונשין (ביטחון המדינה).

לחשוד תינתן אפשרות להופיע עם פרקי ליט ולחקור.

סעיף 38 לחוק ביטחון המדינה מאפשר לשופט שלא לגלות לחשוד או לסניגורו את כל הראיות המובאות בפניו, כשביט- חון המדינה דורש זאת. חוקה על השופט כי ישתמש בסמכות זו אם ימצא לנכון.

מה, בעצם, אומרים לנו? אומרים שהח- שוד, הנשלח למעצר מינהלי, ביצע עבירה בניגוד לחוק לתיקון דיני העונשין (ביט- חון המדינה). עבירות ריגול או חבלה, אלא שהחומר שבדי המשטרה או רשויות הביט- חון אינו בגדר ראיה קבילה בבית-המשפט, עד כדי יכולת להרשיעו בדיון.

אך האם מצב דברים כזה מקנה

אלה הם נימוקים כבדי-משקל, ואסור להתעלם מהם. אך בכל האחריות אני אומר: אין בנימוי קים אלה הצדקה לקיומו של ה- מעצר המינהלי.

נכון, מדינות שונות אימצו לעצמן נוה- לים חמורים עוד יותר מאלה הנהוגים אצלנו, ודי להזכיר שאת התקנה, המשמשת

נאומו של שלום כהן, בדיון על משרד-המשטרה, היה מוקדש כולו להצעת סיעתנו לבטל את המעצר המינהלי השרירותי, ול- החליפו בתהליך משפטי נאות, המתאים לשעת-חירום:

שלום כהן: קיימת כיום בקרב ידידי הרגשת מועקה. להרגשה זו שותפים רבים וטובים בארץ. בעיקר בקרב הנוער.

מטרידה אותם מציאות של צוויי מעצר אדמיניסטרטיביים; צוויים השוללים חרותו של אדם ללא הרשעה כדון כמקובל, שלא על- סמך כתבי-אישום פלילי וראיות קבילות, אלא עדיפי צו של מפקד צבאי.

צוים אלה משאירים אותך חסר טענה בפני התקפות של יריבי ישראל בחו"ל, שלא לדבר על חוסר כל תשובה לידידי ישראל.

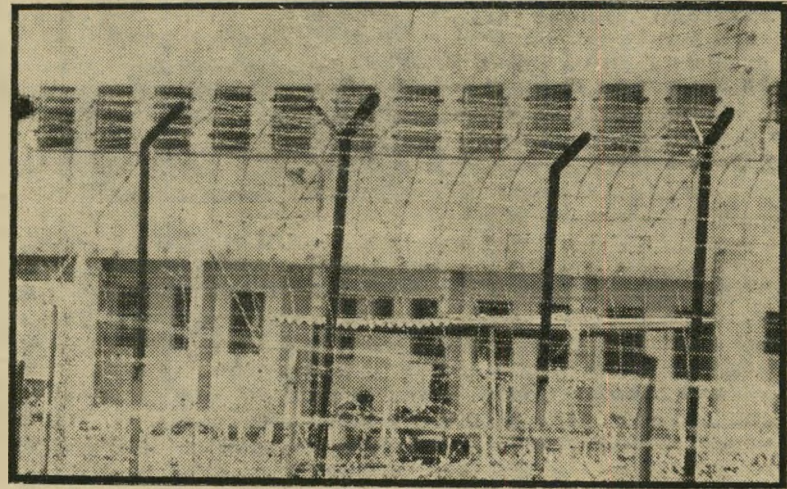
גם בתקופת-חירום!

אי-אשר להימנע מהדיון על כך; אסור להתחמק ממנו, כי זהו עניין מוסרי, עניין של מצפון, הנוגע לדמות המדינה - דווקא בשעת-חירום.

אנחנו חיים בתקופת-חירום מאז קום המדינה. לכן חייבים אנו לני- סח חוקים כהתאם למושגי-היסוד של מדינת-חוק, גם בתקופת- חירום.

הבעיה נהירה לכולנו: יש אנשים החשו- רים בביצוע עבירות נגד ביטחון המדינה, שהשלטונות הנוגעים בדבר משוכנעים כי ביצעו עבירות אלה, או עמדו לבצען, אלא שאין הוכחות על פיהן ניתן להרשיע את החשודים האלה בבית-משפט.

לעמים מדובר בעבריינים בכוח, כאלה שהשלטונות משוכנעים כי הם עומדים לבי- צע עבירות ולסכן בכך את חיינו - אם לא יעצרו מיד.

סמכות למפקד צבאי להיות גם מאשים - וגם שופט?

מה עוד שעל החלטתו של שופט זה אין שום עינור. למעשה אומר המפקד הצבאי: אני אעשה מה שבת-המשפט לא יכלו לעשות, אוציא צו מעצר בלתי-מוגבל.

המעצר הזה יכול להיות אפילו ממושך יותר מאשר העונש הצ- פוי במיקרה של הרשעה.

גינינו את שלטונות המנדט הבריטיים על שהפעילו תקנה זו, ואמרנו להם שם בתקופת-חירום ניתן לקיים הליכי חוק וסדר

יסוד להפעלת המעצר המינהלי, קיבלנו בירושה משלטון-הדיכוי הבריטי.

איננו מחפשים פתרונות מסוג זה. אני מאמינים כי ניתן לשמור על בטחון המדינה גם מבלי להתר על מושגי-היסוד של חרוי- יות האזרות.

להבטיח זכויות האדם!

הבוקר הגיש חברי, אורי אבנרי, הצעת- חוק פרטית המציעה פתרון לבעייה סבוכה זו. אפרט פתרון זה.

שופט במקום קצין!

מובן ששופט זה יהיה משוחרר מדיני הראיות. בתום הליך קצר למדי יוכל השר- פט לקבוע אם יש יסוד לחשד או לא.

מובן שלא יהיה זה משפט רגיל. השופט יהיה חופשי בניהול תהליך.

אבל מה שמפקד צבאי שוקל, לבטח יכול גם שופט לשקול - ואולי ביתר זהירות. אם ימצא לנכון - יוציא צו מעצר-חירום; לא ימצא לנכון - לא יוציא צו כזה.

מדוע ששיקולו של שופט יהיה פחות טוב משיקולו של הרמטכ"ל או מפקד צבאי אחר - החייבים לבחון את חומרי-החקירה כטרם יוציא צו מעצר מינהלי?

צו יוצא למשך ששה חודשים בלבד,